

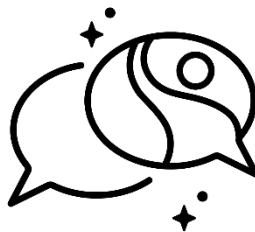
Temat: Podstawowe potrzeby – czego potrzebuję, a czego pragnę?

Przedmiot: Godzina wychowawcza

Klasa: IV-VIII

Czas trwania: 45 min.

Forma: praca w grupach, dyskusja.

Potrzebne materiały

- Zestaw kart „Potrzeby i pragnienia” (każdy zestaw zawiera 12 kart, każda grupa powinna otrzymać jeden zestaw. Karty należy wyciąć przed zajęciami).
- Zestaw kart „Kryzys klimatyczny” (zestaw zawiera 6 kart. Wystarczy jeden zestaw na całą klasę. Każda grupa otrzyma po jednej karcie z zestawu. Karty należy wyciąć przed zajęciami).
- Prezentacja „Podstawowe potrzeby i pragnienia” oraz komputer, tablica multimedialna lub rzutnik do wyświetlenia.

Cele główne

Uczeń i uczennica:

- potrafią zidentyfikować podstawowe potrzeby wszystkich ludzi, aby mogli wieść godne życie;
- potrafią omówić różnice między potrzebą a pragnieniem;
- potrafią opisać przykładowe następstwa kryzysu klimatycznego.

Cele szczegółowe

Uczeń i uczennica:

- rozumieją, że rolnicy muszą zarabiać wystarczająco dużo pieniędzy, aby ich podstawowe potrzeby były zaspokojone;
- rozumieją, jak następstwa kryzysu klimatycznego wpływają na sytuację rolników i pracowników;
- rozumieją, że wyższy dochód dla rolników i pracowników jest dla nich niezbędny, aby poradzić sobie ze skutkami kryzysu klimatycznego;

Opis

Lekcja „Podstawowe potrzeby i pragnienia” skupia się na różnicach między tym czego potrzebujemy, a tym jakie mamy pragnienia oraz pomaga określić, jakie są potrzeby

wszystkich ludzi, aby mogli wieść godne życie. W tym materiale uczniowie i uczennice przyjrzą się historii rolnika z Wybrzeża Kości Słoniowej. Poznają również wpływ kryzysu klimatycznego na rolników uprawiających kakao.

Część 1. Potrzeby i pragnienia

WSTĘP

Wyświetl prezentację i przejdź do **slajdu nr 2**. Zadaj uczniom i uczennicom następujące pytania, aby zachęcić ich do myślenia o podstawowych potrzebach:

- Czego potrzebujemy, abyśmy byli szczęśliwi i zdrowi?
- Które z tych rzeczy są najbardziej potrzebne?
- Które z tych rzeczy są mniej potrzebne?

ĆWICZENIE

To ćwiczenie zostało opracowane, aby przybliżyć uczniom i uczennicom różnice między potrzebami a pragnieniami.

- Wyjaśnij, że jest różnica między tym, czego potrzebujemy, a czego chcemy. Potrzeba jest czymś, bez czego nie jesteśmy w stanie przeżyć. Pragnienie jest czymś, co dobrze mieć, ale nie jest niezbędne do życia.
- Podziel osoby na 5-6 grup i rozdaj każdej grupie zestaw kart „Potrzeby i pragnienia”
- Poproś, aby podzielono w grupach karty na dwie kategorie: **potrzeby** i **pragnienia**.
- Po wykonaniu zadania omówcie:
  - Czy było w tym zadaniu coś trudnego?
  - Czy była jakaś karta, do której nie mieliście pewności? Dlaczego?
  - Odnieś się do odpowiedzi z początku lekcji. Czy coś się zmieniło?
- Wspólnie stwórzcie listę potrzeb, których zaspokojenie jest niezbędne, aby prowadzić zdrowe, szczęśliwe życie.

Część 2. Historia Finda Kouadio Théodore

WSTĘP

Druga część lekcji (zaczyna się **od slajdu nr 3**) ma za zadanie zachęcić uczniów i uczennice do zrozumienia znaczenia zarobków w dążeniu do spełnienia podstawowych potrzeb. Uczniowie dowiedzą się też, w jaki sposób system Fairtrade wprowadza pozytywną zmianę w pracy rolniczek i rolników przy uprawach kakao.

Historia Finda Kuadio – notatki do slajdów

Slajd 4

Teraz poznamy historię Finda Kuadio, który mieszka w Wybrzeżu Kości Słoniowej. Kraj ten znajduje się w zachodniej Afryce.

Slajd 5 – uprawa kakao

Wybrzeże Kości Słoniowej jest największym producentem ziaren kakaowca, które są głównym składnikiem czekolady. Finda Kuadio jest jednym z milionów rolników w Wybrzeżu Kości Słoniowej, który pracuje, aby uprawiać, zbierać i przygotowywać ziarna kakao zanim zostaną wysłane do fabryk na całym świecie, gdzie zostaną przerobione na tabliczki czekolady.

Slajd 6 – klasyczny schemat uprawy kakao

Mimo, że rolnicy pracują bardzo ciężko, często w niebezpiecznych warunkach, to przeciętnie zarabiają jedynie **2,39\$ dziennie**. To tak jakby w Polsce zarabiali **5,23 zł na dzień** (wg PPP, czyli w przeliczeniu na siłę nabywczą pieniądza w danym kraju). Kobiety zarabiają nawet mniej. Tak niska wypłata oznacza, że rolnicy nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb swojej rodziny. Dla porównania w Polsce od 1 stycznia 2026 roku **minimalna stawka dzienna wynosi 160,20 zł**. Ceny niektórych produktów żywnościowych są niższe niż w Polsce, ale ogólne koszty utrzymania rodziny w Wybrzeżu Kości Słoniowej są porównywalne lub nawet wyższe.

Slajd 7 – Finda i Fairtrade

Finda jest członkiem kooperatywy CAPRESSA (wym. kapressa), spółdzielni rolniczej z certyfikatem Fairtrade. Spółdzielnie rolnicze, czyli kooperatywy zrzeszają od kilku do kilkunastu gospodarstw. Dzięki temu rolniczki i rolnicy działają razem i mogą wspólnie sprzedawać kakao do firm importujących ten surowiec np. do Europy. Finda wykorzystał pieniądze z premii Fairtrade, aby opłacić szkołę dla swoich dzieci.

Dochody ze sprzedaży kakao Fairtrade pozwalają mi rozwijać farmę, dzięki czemu mogę dbać o moją rodzinę, opiekować się dziećmi, gdy zachorują, a także zabezpieczyć naszą przyszłość. — mówi Finda Kuadio.

Finda Kuadio patrzy z nadzieją w przyszłość i chciałby, aby producenci czekolady i kupcy kakao pozyskiwali więcej czekolady na zasadach Fairtrade, żeby mógł dalej dbać o swoją rodzinę. Zasady Fairtrade dotyczą uczciwego wynagradzania za sprzedaż plonów, ale także dotyczą tego, jak mają być prowadzone uprawy, np. bez wykorzystywania dzieci do pracy, bez pracowników przymuszanych do pracy. Rolnicy nie mogą stosować określonych środków chemicznych i nie mogą wycinać lasów pod uprawy. Wszystkie te wymogi są określone w standardach Fairtrade, które później weryfikują niezależni audytorzy, którzy co pewien czas odwiedzają certyfikowane gospodarstwa.

Slajd 8 – Standardy Fairtrade

Możesz użyć informacji ze slajdu lub – jeśli masz taką możliwość – wyświetlić krótki film z polskimi napisami: <https://www.youtube.com/shorts/3dsqFJU4cul>

Część 3. Klimat a potrzeby

W trzeciej części odkryjemy, jak kryzys klimatyczny wpływa na zdolność rolników i pracowników do zaspokajania swoich podstawowych potrzeb. Podczas tej części uczniowie pozostają w swoich grupach i ponownie użyją swoich kart **potrzeb**.

WSTĘP

Wyjaśnij uczniom, że istnieje światowe wyzwanie, które sprawia, że zaspokojenie podstawowych potrzeb rolników, takich jak Finda Kuadio, jest zagrożone. Wyzwanie to nazywa się **kryzysem klimatycznym**.

ĆWICZENIE

Wyświetl **slajdy 9 i 10** i zapytaj: „Co wiecie o kryzysie klimatycznym?” Zachęć uczniów i uczennice do dyskusji na forum klasy.

Przedstaw uczniom prezentację (**slajdy 11-16**) i przedyskutujcie ją, aby dowiedzieć się, czym jest kryzys klimatyczny i jaki jest jego wpływ na rolników uprawiających kakao. Omawiając każde z zagrożeń, zachęć uczniów do refleksji nad tym, jaki wpływ może ono mieć na podstawowe potrzeby rolników, np. zdrowe jedzenie, czystą wodę, mieszkanie, edukację, opiekę zdrowotną, oszczędności.

Slajd 11 – Susza

Kryzys klimatyczny powoduje susze. Susze mogą pojawić się, gdy wysoka temperatura powietrza utrzymuje się tygodniami i nie ma opadów deszczu. Jest to poważny problem dla rolników, którzy utrzymują się z uprawy roślin, ponieważ

rośliny potrzebują wody do wzrostu. Bez wody całe plantacje mogą zostać zniszczone, a rolnicy nie będą w stanie wyhodować odpowiednio dużo kakao.

Slajd 12 – Powódź

Kryzys klimatyczny powoduje powodzie. Powodzie są spowodowane nadmiernymi opadami deszczu. Miejsca znajdujące się w pobliżu morza mogą być także zagrożone przez poziom mórz. Poziom mórz podnosi się, ponieważ pokrywa lodowa znajdująca się na lądzie topnieje, gdy temperatura powietrza wzrasta. Powodzie mogą być bardzo niebezpieczne i mogą zniszczyć domy i łąd. Mogą również zniszczyć plantacje uprawiane przez rolników kakao.

Slajd 13 – Choroby roślin

Kryzys klimatyczny powoduje rozprzestrzenianie się chorób roślin. Zmiany pogody (jak wzrost wilgotności powietrza) sprzyjają wzrostowi populacji szkodników. Np. choroba czarnych strąków niszczy 1 na 10 drzew kakaowców na świecie. Zdrowy owoc kakaowca ma kolor żółty lub czerwony, ale choroba czarnych strąków zmienia jego kolor na brązowy lub czarny. Ta choroba jest bardzo zaraźliwa i kontakt między chorym a zdrowym owocem powoduje jej rozprzestrzenianie się.

Slajd 14 – Ekstremalne zjawiska pogodowe

Kryzys klimatyczny powoduje zmiany we wzorcach pogodowych. Dla rolników uprawiających kakao oznacza to nieprzewidywalne ulewne deszcze. Po zbiorach rolnicy suszą ziarna kakao na słońcu. Ulewne deszcze mogą doprowadzić do powstawania pleśni i dużych strat.

Slajd 15 – Wzrost temperatury

Kryzys klimatyczny oznacza, że temperatura na świecie nadal będzie wzrastać. Wzrost temperatury spowoduje gorący, suchy klimat i utrudniony dostęp do wody. Wzrost temperatury może prowadzić do suszy i/lub powodzi. Czy pamiętacie, jaki wpływ mają susze i powodzie na uprawy rolników?

Slajd 16 – Utrata bioróżnorodności

Kryzys klimatyczny powoduje utratę bioróżnorodności. Bioróżnorodność to słowo, które opisuje różnorodność organizmów żyjących na Ziemi, takich jak rośliny czy zwierzęta. Wzrost temperatur prowadzi do zmiany warunków w naturalnym środowisku i prowadzi do zagrożenia wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. Utrata bioróżnorodności oznacza, że choroby będą się łatwiej rozprzestrzeniać, a dostęp do zróżnicowanej diety będzie utrudniony.

Rolnicy uprawiający kakao, którzy spełniają standardy Fairtrade, dostosowują swoje metody uprawy tak, aby chronić rośliny i zwierzęta wokół nich.

Podsumowanie prezentacji

Czy wiedzieliście, że Ziemia jest o około 1 stopień Celcjusza cieplejsza niż była 100 lat temu? Nie brzmi jakby było to dużo, ale delikatny system naszej planety został przez to mocno rozregulowany, co może prowadzić do ekstremalnej i nieprzewidywalnej pogody. Temperatura na świecie nadal wzrasta. Niektóre kraje są dotknięte przez kryzys klimatyczny bardziej niż inne. Rolnicy i pracownicy krajów, z których pochodzi duża część jedzenia produkowanego na świecie są obecnie mocno dotknięci przez kryzys klimatyczny. Spójrzmy na niektóre z wyzwań, będących następstwami zmian klimatu, z którymi mierzą się rolnicy uprawiający kakao.

ĆWICZENIE

To ćwiczenie utrwali wiedzę uczniów i zachęci ich do zastanowienia się, jak kryzys klimatyczny wpływa na zaspokojenie podstawowych potrzeb przez rolników.

Uczniowie pozostają w swoich wcześniejszych grupach. Każda z grup jest właścicielem gospodarstwa, które zajmuje się uprawą kakao. Gospodarstwa mierzą się z jednym z poznanych wcześniej następstw kryzysu klimatycznego. Rozdaj każdej grupie po jednej karcie z talii **Kryzys klimatyczny**.

Daj grupom odpowiednio dużo czasu, aby odpowiedzieli na pytania znajdujące się na **slajdzie 17**:

- Jak jest Wasze wyzwanie?
- Jak to wyzwanie wpłynie na Wasze gospodarstwo?
- Jak to wyzwanie wpłynie na Wasze podstawowe potrzeby?

Uczniowie mogą zaprezentować swoje odpowiedzi na końcu aktywności. Przedyskutujcie: **co wszystkie grupy miały wspólnego? Jakie są sposoby dla rolników, aby poradzić sobie z tymi wyzwaniami? Czy potrzebują do tego pieniędzy?**

PODSUMOWANIE

Podsumuj lekcję, mówiąc, że miliony rolników odczuwają efekty kryzysu klimatycznego. Często nie są oni w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb za pomocą małej wyplaty, jaką otrzymują, a co dopiero zmagać się z wyzwaniami kryzysu klimatycznego.

Wybieraj Fairtrade

Przypomnij uczniom, że wybieranie w sklepie produktów ze znakiem Fairtrade jest jednym ze sposobów, aby wspierać rolników i zapewnić im wyższą wyplatę.